

Füzi László

„A lét örök meséi”

Gion Nándor kései elbeszéléseiről

Bár jóval fiatalabb voltam Gion Nándornál, ez a fiatalság csak annyit jelentett, hogy már az első könyvei többségének kortárs olvasója lehettem. Az 1968-ban megjelent *Kétéltűek a barlangban* című könyve még nem került a kezembe, nem is kerülhetett, hiszen a könyv megjelenésekor még csak tizenhárom éves voltam, az egy évvel későbbi *Testvérem, Joáb* című könyvét viszont már olvastam, igaz, pár évvel a megjelenése után. A *Virágos Katona* 1973-ban jelent meg, ezt már olvastam, valószínűleg már csak valamivel a megjelenése után, a *Latroknak is játszott* címmel összefogott két könyvet (*Virágos Katona, Rózsaméz*) pedig már megjelenésekor olvastam. Gion akkor hangsúlyozottan vajdasági író volt, s idehaza – ezt már utólag olvastam – az *Új Symposion*ban megjelent *Véres patkányirtás idomított görényekkel* című munkája miatt politikai vihar is támadt körülötte, írásai mégis könnyebben eljutottak egy akkori gimnazistához, kezdő egyetemistához, mint manapság bárkinek az írásai. Ezen érdemes elgondolkodni, magam pedig azon gondolkodom, hogy mit is jelentettek nekem akkor ezek az írások. Arra emlékszem, hogy a *Testvérem, Joábbal* nem tudtam mit kezdeni, azóta sem tettem kísérletet, hogy ismét megküzdjek vele. A *Virágos Katonának*, aztán pedig a *Rózsaméz*nek a légkörére emlékszem, tisztán nem tudtam követni a történetet, úgy tűnik, az akkori új próza olvasásáért-megértéséért meg kellett küzdeni, az egész történet kavargásából azonban megéreztem azt, ami engem is foglalkoztatott, a családtörténeti vonalat, ennél is pontosabban pedig a nagyszülők nemzedéke köré font mítoszt, akkoriban magam is valami hasonlóban éltem.

Később láttam-olvastam Gion új könyveit, mégis mintha valami ködből lépett volna elélem, amikor 1986-ban a kanizsai írótáborban találkoztunk. Közéleti szereplő volt, az Újvidéki Rádió egyik vezetője, s talán kevesebbet is írt, mint korábban, aztán pedig később is. Mindenesetre az írásaiból nem tudtam volna felelni akkor, amikor a hivatali autóból kiszállt. Sétálni indultunk a töltésen, Gion, Fehér Ferenc, Tolnai Ottó és jómagam. Abszurdnak éreztem a helyzetet, Tolnai Fehér Ferencet bíráló írására emlékeztem, mintha Gion is más oldalon állt volna, mint Tolnai, de ott és akkor túl voltak ezen az oldalasdin, nyakig benne voltak a vajdasági gondokban-bajokban, én pedig akkor még kívül, Mák Feri is csak később, vagy lehet, hogy már abban az írótáborban mondja majd, hogy háború lesz...

Gion Nándor Magyarországra költözése után, de előtte is néha, közöltük egy-egy írását a *Forrásban*, egyik új könyvének a bemutatójára is Kecskeméten került sor, mégis meglepődtem akkor, amikor felhívott, hogy írná a *Virágos Katona* és a *Rózsaméz* folytatását, közölnék-e hónapról hónapra a lapban. Azonnal igent mondtam, így jelent meg a *Forrásban* az *Ez a nap a miénk* című Gion-regény, s hasonló történetek után az *Aranyat talált* című munka. A havonként érkező részletek olvasásakor nem lehet megítélni egy írás értékeit, még a

történet kanyarodását is nehéz követni. Akkor, amikor könyv alakban is megjelentek ezek az írások – az *Aranyat talált* már csak Gion Nándor halálát követően –, úgy éreztem, hogy nem érik el a tetraológia induló regényeinek szintjét, ám ebben nem Gion prózaírói képességének hanyatlását láttam-látom, hanem azt, hogy az általa elindított család-történet, hasonlóan más család-történetekhez, összefoghatatlanná vált, a családnak mindig új elágazásai nőttek, ezek pedig azzal a mítoszi fényvel sem találkoztak, amellyel esetünkben Gion az őseit megajándékozta. Az évek múlásával Gion Nándorral többször is találkoztam, legemlékezetesebben háromszor is az általunk szervezett veránkai író-táborban. Utoljára a 2002-es tábor utolsó reggelijénél beszélgettünk, akkor mondta: ebben a táborban az írók egyetlen rossz szót sem szóltak egymásról, de talán még a világról sem. Nándor egyébként keveset szólt, inkább nézte a Dunát, s talán történetek kavargtak benne. Időnként azért megszólalt, mintha éreznék valamit, valami történetet, mondta. Írásról, irodalomról, a maga munkáiról mást nem is mondott, sem előtte, sem utána. Talán ebben volt hasonlatos a leginkább Baka Istvánhoz...

„Nem voltak illúziói, és mégsem volt boldogtalan” – mondta Gion Nándorról Radics Viktória. Gion hőseiről sem mondhatunk mást, mint amit Radics Viktória Gion Nándorról mondott: nem voltak illúzióik, és mégsem voltak boldogtalanok. Nem voltak illúzióik, mert tudták, hogy kisemberi világukból, megaláztatottságukból nem léphetnek ki, s nem voltak boldogtalanok, mert megaláztatottságukban, a történéseknek és a történelemnek való kiszolgáltatottságukban is keresték az emberi szépséget. Rojtos Gallai István, Gion regényfolyamának központi alakja szüntelenül a Kálvária-hoz vonul vissza, ott fedezi fel magának a Virágos Katonát: „A Virágos Katona szöges korbáccsal veri a Megváltót a kőoszlopokba épített képeken. Homokszürke ruha van rajta, és a mellén egy hatalmas, sárga szirmú virág. A rikító sárga virág egyáltalán nem illik a képekre, és vele együtt a katona sem, hiszen senki másnak nincs a ruhájába virág tűzve, sőt még a háttérben sem látszik egyetlen virág sem. Arról a sok tülekedő emberről látszik, hogy onnan nőttek ki, abból a kopár, homokos talajból, és valahogy mindannyian összetartoznak, a Virágos Katona azonban úgy járkal közöttük, mint aki véletlenül került oda, és ezért megbélyegezték egy nagy sárga virággal.” A Virágos Katonát azonban nem a sárga virág emeli ki a kőoszlopokba épített képekről, hanem – legalábbis Rojtos Gallai számára – a boldogsága, az, hogy mindent rosszul csinált. Az, hogy kívül volt a történéseken, miközben szöges korbáccsal verte Krisztust. Rojtos Gallai úgy keresi a Virágos Katonával való találkozást, mint Szilágyi István *Kő hull apadó kútba* című regényének hősnője, Szendy Ilka kereste a Fejedelemmel való találkozást, ez emeli őket a történelem szintjére. Így voltak boldogok Gion hősei, s ezért nem voltak illúzióik. Rojtos Gallai István citerázott, szíve szerint csak a Virágos Katonának játszott volna, de hát tudjuk, *latroknak is játszott...*

Gion Nándor életműve három nagy vonulatból áll: egyrészt a *Virágos Katona* címmel elindított négyrészes regényciklusból, másrészt *A kárókatonák még nem jöttek vissza* és a *Sortűz egy fekete bivalyért*, vagy az *Angyali vigasság* című kötetekkel jellemezhető gyermektörténetekből, amelyek nyilvánvalóan nem gyermektörténetek, hiszen egy közösség életéről, általános emberi értékeiről beszélnek, harmadrészt pedig nem emlékező, hanem úgymond kortárs, azaz a mindenkori jelenről beszélő elbeszélésekből, ciklusokból, regényekből. Ez a hármasság az időben nem tagoltan, hanem inkább egymás mellett létezett – jómagam például azt gondoltam, hogy Gion Nándor erejét, energiáit utolsó évtizedében a *Virágos Katona* és a *Rózsaméz* című regényeket folytató munkák (*Ez a nap a miénk*, *Aranyat talált*) írása kötötte le, a folyóiratokban egymás után megjelenő elbeszéléseiről hajlamos voltam megfeledkezni, pedig sokukról már első olvasásukkor is éreztem, hogy a korábbi elbeszélések szintjén léteznek. De folytatódott a „gyermektörténetek” sora is, hiszen

Gion utolsó évtizedében íródott meg a *Zongora a fehér kastélyból* című kisregény. Gion rendkívül tudatosan, tervszerűen építkezett, vele kapcsolatban aligha szabad emlegetnünk az „öszönös író” kifejezést, pedig – főképpen tehetsége természetére utalva – ezt jó páran megtették. Az organikusság jelei mellett azonban észre kell vennünk a változás jeleit is. Elsőként azt, hogy Gion Nándor a valamikori Jugoszláviából Magyarországra való áttelepülése után távolabb került a vajdasági világtól: nem szűnt meg „vajdasági” írónak lenni, mi több, feltehetően áttelepülni is azért települt át a lehetséges ezer más ok mellett, hogy „vajdasági” tetralógiájának hiányzó két kötetét befejezze, a vajdasági háttér minden későbbi írásában feltűnt, korábbi világa mégiscsak kiszélesedett, ez a sajátosság már az említett *Mint a felszabadítók* című köteténél feltűnt, az utolsó évek írásainál pedig általánossá is vált. A Délvidéktől, s a mögötte lévő Balkántól persze ekkor sem távolodott el, számos hőse abból a világból érkezett, de ezekben az írásokban már fontos szerep jut Pestnek, a Gion által megélt pesti világnak is. S nem utolsósorban magának az írónak, akinek a hangja vallomásosabb, líraibb annál, mint amilyen korábban volt. Gion ezekben a kései elbeszélésekben, vallomásokban, naplórészletekben önmagáról beszél, a Vajdaságból Pestre került íróról, s arról, hogy milyenek tudta magát.

Életműve már terjedelmét tekintve is cáfolja a történet hiányával és elmondhatóságával kapcsolatos elméleteket. Igen, cáfolja, Gion ugyanis nem tett mást, mint történeteket mondott el, történeteket, amelyek egyszer valóban megtörténtek, vagy csak az elbeszélő képzeletében léteztek mindaddig, amíg az író papírra nem vetette őket. A történeteket Gion természetesen nem azért mesélte el, hogy a történet eltűnésével kapcsolatos újabb teóriákat szétdúlja, hanem azért mondta el, amit elmondott, mert nem tehetett másképpen. Alkata, természete a történetek elmondására predesztinálta, noha ő is átélte azokat a kétségeket és küzdelmeket, amelyek a hagyományos elbeszélői magatartás eltűnéséből következnek.

Mindezzel együtt elbeszélőként Gion meglehetősen egyedül állt az újabb magyar irodalomban. Pár évtizeddel ezelőtt még rangos társai lettek volna, mindenekelőtt Tamási Áron, nem azért, mert világuk annyira hasonlított egymásra, hanem azért, mert Tamásin kívül talán senki nem volt, aki annyi súlyt tudott volna a mondatra és a történetre rárakni, mint Gion Nándor. Meglehet, egy alapos elemzés számos párhuzamot feltárhatna a két világ között, a legfontosabbnak azonban azt érzem, hogy Gion, hasonlóan Tamásihoz, az intellektualizálódó prózában, s tegyük hozzá, az intellektualizálódó világban, miközben az új barbárság időszakát éljük át, megőrizte a szavak, a mondatok, a metafora és a történet erejét, hogy segítségükkel beszéljen a huszadik század végének világáról. Az újabb magyar próza az utóbbi időkben nem is irányzatokra, hanem alkotókra esett szét, ebben a széles és jelentős teljesítményeket létrehozó mezőnyben maradt szinte egyedül a maga történethez és elbeszéléséhez való ragaszkodásával Gion Nándor. Talán Bodor Ádám művészete rokonítható még leginkább az övével, nem annyira tónusával, noha pusztulásra hangolt világ mindkettőjüké, hanem a történetmondás következetessége miatt.

Gion Nándor történetteremtő képzetének legfőbb sajátossága az, hogy az esendő és kisszerű világban is képes megmutatni az általános emberi vonásokat, a maga faluszéli, társadalmon kívüli hőseit a legfontosabb emberi kérdések kutatójává és átélőjévé formálja. Gabriel Garcia Márquez *Száz év magányának* hősei a maguk és családjuk történetében mintha az emberiség történetét élték volna át, a felfedezés örömevel együtt, azaz képesek voltak a világot a maguk törvényei szerint újjáépíteni. Gion *Virágos Katonájának* Rojtos Gallaija úgy vonul a Kálváriára, mintha más távlata nem is lenne az életnek, mint a hétköznapi létért folytatott küzdelem. Ő így éli meg a teljes emberi világot. Féja Géza írta erről a mozzanatról: „A katona Jézust korbácsolja, de úgy áll ott, mintha nem volna jelen, s bár üt, de tulajdonképpen nem üti. Mindenki szenved a Kálvária képein, Jézus csak úgy, mint a pribékek és a farizeusok, de ő boldog. Mintha bizonyosságot tenne, hogy

más dimenziók is vannak, az ember pedig messzebbre nézhet, mint ameddig a szem ellát. A Virágos Katona megtanította Gallait, hogy beléphetünk a mesébe, az abszolút időbe, konkrétan megfogalmazva: lelkiállapotot válthatunk. Ez pedig távolról sem jelent elszakadást a valóságtól – hiszen Gion időnk egyik legkitűnőbb realistája –, de robbanásszerű tágulást. Rojtos Gallai helyállott, makulátlan maradt a hétköznapi életben, ezért elnyerte a legfőbb jót: megláthatta az 'ígéret földjét', a határtalan életet, mint Bulgakovnál a Mester és Margarita. Az élet honfoglalása megy végbe a szenttamási Kálvárián? Valóban, Rézi itt fogadja meg a legénynek, hogy a népben marad, nem kapaszkodik fölfelé, és megtanítja táncolni, jövődő örömök ritmusát kelti fel benne a virágos katona színe előtt. De több is történik, Gallai beavatja Rézit a mesébe, a Kálvária-hegyre így hallik fel a lét örök meséinek zúgása."

Valóság és mese, konkrét idő és abszolút idő, röghöz kötött és határtalan idő: ezek a kettősségek formálták a *Virágos Katonával* és *Rózsamézzel* kezdődött, majd pedig az *Ez a nap a miénk* és az *Aranyat talált* című regényekkel befejeződött regényfolyamot. A század első felének szenttamási és vajdasági történetét összefoglaló regény az örök emberi küzdelmet bemutató regénnyé vált, *Az anyagi vigasság* az egyik legszebb és legáltalánosabb karácsonyi történetünké, Gion regényeinek és elbeszéléseinek hősei pedig az őket körülvevő keretek feszegetőivé és tágítóivá váltak. Közben Gion nagy küzdelmet folytatott az elmondhatósággal, világa drámaiságára utal, hogy az említett regényfolyam záróregényei több mint negyed évszázad késéssel íródtak meg, s megírásukhoz a szerzőnek országot is váltania kellett, mert a történet ott, ahol megtörtént, nem volt megírható és elmesélhető. Azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy nála is megjelentek a töredéktörténetek, a teljes világot átfogó regények mellett a novellák, s a novellaciklusok, a töredékességüket önmagukban is hangsúlyozó formák. Az elbeszélhetőség határaitra jutást jelzi az is, hogy a közvetlen, egyes szám első személyű elbeszélés mellett Gion egyre sűrűbben mesélte „másnak” a történetét, s azokat ő maga, nem is mindig ő maga, hanem az alteregója, M. Holló János, M. H. János vagy M. H. J., vagy egyszerűen csak az író lejegyezte. A történetek elmesélőjének, lejegyzőjének és önmaga alakjának az elkülönítésével jelezte, hogy a közvetlenül elmondható történet eltűnt, s ha egy történet vele – velünk – is történik meg, akkor az az ő – a mi – történetünként már nem mondható el, csupán lejegyezhető. Miközben tehát Gion ragaszkodott az alapeleméhez, a történethez, egyben azt is jelezte, hogy az általa felépített világ nemcsak tartalmi, hanem formai vonatkozásait tekintve is összedől. Nem mindennapi feszültséget jelentett ez a szerző számára, ez a feszültség valamennyi kései írásában megfigyelhető.

Gion Nándor immáron késeinek nevezendő novellái, a *Mint a felszabadítók* (Osiris, 1996) és a halála után megjelent *Mit jelent a tők alsó?* (nora, 2004) kötetben megjelent írások ebből a világból erednek. A *Mint a felszabadítók* című Gion-kötet is „más” által elmesélt történetek gyűjteménye. A mesélő Irmay József asztalosmester, aki már eddig is sok szép könyvespolcot készített M. Holló Jánosnak, az írónak, s hogy az író ismét hallgathassa történeteit, újabb könyvespolcokat rendelt tőle. Az író alakja csak a kötet első és utolsó írásában tűnik fel, nem csekély öngúny és ironia kíséretében. Eszerint ugyanis M. H. J. híres és drága író, aki a könyveit is drágán adja el, ezért már sikerült összegyűjtenie kétszáz márkát. A novellafűzér világát azonban nem az író, hanem Irmay József alakja határozza meg. Az ő alakja mögött sejlik fel háttérként a valamikori, az ötvenes évekig, sőt még tovább visszanyúló jugoszláviai, ezen belül pedig vajdasági világ, a történetek elmondásának idejét pedig a jugoszláviai polgárháború történései révén határozhatjuk meg. „Tökrészen vittek ki a frontvonalra – mondja például Modrovich Béla, Irmay József fogadott fia. – Ott is sokat ittam, annyira részeg voltam, hogy egyáltalán nem emlék-

szem, hogy mit csináltam az első három napon. Amikor kijózanodtam, géppisztoly volt a kezemben, és mindenki dicsért bátorságomért. Azt mondták, hogy az elmúlt három nap alatt én kaszáltam le a legtöbb horvát gárdistát. Aztán folytattam a lövöldözést. Löttem: mindenre, ami mozgott. És nem csak a gárdistákra.” Téved azonban az, aki ezek alapján azt hiszi, hogy a történetek szereplőinek gondolkodását az egykor volt jugoszláviai, vagy a történetekkel azonos idejű vajdasági politikai-nemzetiségi problémák határoznák meg. Ilyen igényt talán csak a magunk értelmiségi beállítódása támaszthatna, Gion azonban sokkal nagyobb író volt annál, hogy eleget tett volna az értelmiségi elvárásoknak. Nem az elvárások foglalkoztatták, hanem az élet maga, ahogyan Irmaj József is az élet, a maga élete és munkája foglalkoztatta. A jugoszláviasság természetesen jelen van ezekben a történetekben, de csak háttérként van jelen, úgy, ahogy az életüket élő emberek életében is csak háttérként volt jelen, hiszen számos fontos jelenséggel találkoztak naponta. Gion hősei itt is más és többet tudnak, mint amit a teoretikus alapon gondolkodó értelmiségiek gondolnak. Novelláinak szereplői képesek jéghegyekkel álmodni, tudják, hogy miért reszket az ember keze, tudják azt is, hogy ha gonosz lélek lakik egy öregasszonyban, akkor az képes a hangszerekbe is gonosz lelket küldeni, sőt a fiatal lányok csak lepedős ágyon tudnak mosolyogni, ahhoz pedig, hogy egész éjszaka mosolyogjanak, nagyon sok pénz kell. Az elbeszélések szereplői azt is tudják, hogy nem jó az, ha az ember különbözik a többitől, Briuzsinszki, a lengyel ezért vágja le kisbaltával a lábán lévő hatodik ujját, elfeledkezik azonban arról, hogy a közösségből éppen ezzel a változással kerül ki. Gion hősei emellett tisztában vannak azzal is, hogy az időt legjobban munkával lehet eltölteni, s megtanulták, hogy a mimózákat nem szabad késsel bántani, ellenben ha kézzel letörnek egy ágat, akkor a bokor gyorsabban nő, sőt azzal is tisztában vannak, hogy a medúzák nem hoznak szerencsét, ezért aztán érdemes olyan helyre költözni, ahol soha nem jelennek meg a medúzák. Nemcsak a maguk világával vannak tisztában, hanem azzal is, ami ezen a világon kívül esik. Hugyik Mihály például, a *Mint a felszabadítók* című elbeszélés egyik szereplője azért vonul a folyópartra, mert tudja, hogy egy asztalosműhelyről nem lehet verseket írni. „A folyó viszont gyönyörű. És a folyópart is! Csak meg kell írni.” Hugyik Mihály a művészet örök feladatát is tisztán látja: „A művészeknek az a dolguk, hogy felgyűjtsák a világot.” S ha felgyűjtani nem is sikerül nekik, sem a művészeknek, sem Hugyik Mihálynak, a történelmi valóság lényegével annak abszurditásával együtt is tisztában vannak. A szóban forgó elbeszélés Nesebiknéja azért kényszerül új diófa bútort csináltatni a lányának, mert a felszabadító hadsereg katonái széthasogatták a bútoraikat. „Betörték a házukba, rabolni akartak, és amikor látták, hogy nincs semmi érdemleges elrabolnivaló, dühükben széthasogatták a bútorokat.” Láthatjuk, a lét öröknek gondolt meséit írta ekkor is, mint korábban a *Virágos Katonában*, csak talán a korhoz és az időhöz közelebb állóbban, mint utolsó regényeiben – bár annak a kisebb népcsoportnak az Alföldön való bolyongását, melyet az *Ez a nap* a *miénk* című regényben élénk állít, nem lehet elfelejteni...

A töredékesség megőrződött Gion Nándor utolsó, már halála után megjelent kötetében is, a *Mit jelent a tők alsó?* című kötetben. Ezt a kötetet már a közvetlen vallomásosság jellemzi, mintha a világtól való búcsújában Gion Nándor a maga személyes világát is meg akarta volna örökíteni. Gion világa korábban is vallomásos volt, épp ezekben a naplórészletekben jegyzi meg, hogy arról, akiről beszél, ennyi és ennyi könyvet írt korábban, nagyapjáról, Rojtos Gallai Istvánról például négyet. Ám Gion ezekben a kései elbeszélésekben, vallomásokban, naplórészletekben már önmagáról beszél, a Vajdaságból Pestre került íróról, s arról, hogy milyennek tudta magát.

A kötet írásai ciklusokba rendeződnek, ezek a ciklusok, lévén, hogy nem maga az író rendezte sajtó alá a kötetet, mesterséges képződmények, ám az írásokban mégiscsak megvoltak azok a sajátosságok, amelyek révén a kötetet összeállító Valcsicsák Dóra az

írásokat ciklusokba tudta rendezni. Gion tehát ciklusokban gondolkodott, tervszerűen építkezett, a laza novellafüzért szerette, ezekben a novellákban egy-egy alak, motívum, helyszín az, ami az írásokat összekapcsolja. Szükségesnek tartom megjegyezni, hogy a magyar próza magaslati pontjain járunk akkor, amikor ezeket az elbeszéléseket olvassuk. *A borsszóró (pepperbox) revolver*, az *Egy regény vége*, a *Rádió és gumibot*, az *Átlósan az utcán*, a *Magasugrás hegedűre*, a *Műfogsor az égből*, *A kultúra jelzője* és a *Dugóhidi Anita*-elbeszélések a későbbi elbeszélői antológiákból kihagyhatatlanok lesznek majd. Akkor, az antológiákban azonban önmagukban, legalábbis közegük nélkül állnak majd, s általános emberi mondandójuk emelődik majd ki. Most viszont, a többi írás szomszédságában, ezek az írások is kapcsolódnak a kötet egészéhez, s azt mutatják meg, hogy a mai lenti világról, a mai nemzet és társadalom(?) alatti világról a maga csempészeivel, kurváival, bérgyilkosaival, emberrablóival, nyomozóival senki nem írt olyan mélyen, mint Gion Nándor. Nem szociográfikus hűséggel, nem is riportszerűen „tárta fel” ezt a világot, hanem látomásosan, teret adva a képzeletnek is, de talán éppen ezért mélyebben és igazabban, mint ahogy azt a szociográfiaik meg tudják tenni.

A kötet másik újdonsága a már említett vallomásokból fakad. Az írások – motívumai, szereplőik, visszatérő alakjaik miatt – ciklusokba szerveződnek, említettem is már ezt, arról viszont még nem beszéltem, hogy nemcsak az írások állnak össze ciklusokká, hanem a ciklusok is egységes kötetű olvadnak össze, az írások egészéből az író hatalmas önarcképe bontakozik ki, ahogy az írásokat is ez az önarckép kapcsolja össze. A stilizált önarckép, természetesen. Milyennek mutatta magát Gion Nándor ezekben a kései elbeszéléseiben? Olyan írónak, merthogy ő mindvégig íróként részese ezeknek az elbeszéléseknek, aki lassacskán nemcsak az irodalomból, hanem a társadalomból is kikopik (nem véletlen, hogy Gion írásainak állandóan visszatérő motívuma a pénz, a pénz megszerzésének vágya mozgatja az alakjait, ennek megfelelően az elbeszélések író szereplőjéről is mindig megjegyzi, mikor melyik írásáért mennyi pénzt kapott). Ha az elbeszélések író szereplője kikopott a társadalomból, akkor az annak tulajdonítható, hogy az irodalom is kikopott a társadalomból. Az író szereplő megjegyzései: róla már legalább kilenc kritikus mondta, hogy nagy író, az elbeszélései pedig legalább ötszáz példányban jelennek meg. Ez az író, ha teheti, taxiba ül, egy-egy üveg konyak mellett eltűnődik a világ folyásáról, szereti és megérti a nálánál is kiszorítottabbakat. Ez az író örül, ha a munkáját megfizetik, ez az író megmosolyogatóan is tud írni önmagáról, s ez az író azt is tudja, hogy mindezen túl, pénzen, példányszámon, dicsőségen, díjakon, rajongókon, az írásokkal megszerzhető nőkön túl, mindezekén túl van valami, amit csak ő ismer. Az, ami az írást írássá teszi...